

Dona coratge

Penso en l'àvia.

Recordo aquelles tardes assegudes al sofà de casa, les dues juntes tapades amb una manta. Ella es mig estirava, i jo a la seva bora, n'ocupava l'escassa quarta part que quedava lliure. Ens miràvem la telenovel·la importada d'algun país centre americà, en la que una dona s'enamorava perdudament i tot eren penúries i malentesos entre aquella perenne adolescent i l'home de poc seny. En una ocasió, una companya de l' institut m'havia dit una frase que penso, descriuria a la perfecció l'essència dramàtica dels protagonistes: “ Tal i com hi ha dones *objecte*, també existeixen homes *trasto!*”, efectivament, el comportament d'ambdós era absolutament estereotipat que ratllava el ridícul!.

En realitat, veure aquell serial televisiu plegades, era un ritual per compartir aquella estona de després de dinar. De fet, no recordo absolutament res de les dramàtiques vicissituds de la pobra enamorada, en canvi sí recordo el gust del poniol amb un núvol de llet descremada (l'àvia no en podia veure de sencera, pel colesterol) i del pastisset dolç de gust d'anís amb el que l'acompanyàvem!

L'àvia es mirava aquell espectacle amb escepticisme, de la mateixa manera que es mirava la resta del món. Ella, que havia estat una dona que havia trencat amb molts dels esquemes socials establerts de la seva època, ja de ben jove. No va arribar a casar-se mai, i aquest fet, en una dona nascuda l'any 1922 a l'Andalusia conservadora, moralista i posteriorment franquista, era una excepció en tota regla, almenys entre les dones que es deien *respectables*.

Va ser una dona empresària, propietària d'una drogueria i mare soltera de dos fills. A més, havia de fer-se cura de la seva mare, que amb el temps va quedar postrada en una cadira de rodes, i de la filla de sa germana, la qual havia decidit anar a provar fortuna a Alemanya. En aquella època, Espanya era un país humil, i en gran part vençut, del qual emigrava molta gent amb la necessitat de guanyar un bon salari i treballar en condicions laborals dignes. Em sona a un tema d'actualitat..... .

Sempre he cregut que la història pot explicar-se des de molts punts de vista, si la història l'expliquen els homes, com encara sol ser el més habitual, almenys en els llibres que s'utilitzen a les escoles o instituts, les guerres i els conflictes bèl·lics prenen una importància cabdal. En canvi, si l'expliquen les dones, hi ha altres aspectes, com ara les relacions familiars, personals, els infants, l'entorn..... que prenen un sentit i un protagonisme, que en la visió dels altres, passen força desapercebuts. Almenys aquesta és la meva experiència. L'àvia m'explicava com havia de fer per sobreviure i sortir endavant en un país en guerra i de postguerra en el que el seu front era preservar el benestar i la conservació de la família.

Certament la meva àvia no encaixava amb aquest prototip de dona gran tendre, amorosa, curosa, delicada i sempre atenta i feliç d'atendre als altres. També val a dir, que amb l'edat que tinc, que ja en són 38, mai no he conegut una dona que reuneixi totes aquestes característiques, llevat de la Blancaneus de Walt Disney que no té res de real!. L'àvia era una dona coratjosa, decidida, treballadora i intel·ligent. Potser, aquestes qualitats no són les que, generalment, s'esperen en una dona i més si és d'edat avançada. A veure quantes persones dirien que les seves àvies eren valentes, treballadores, intel·ligents, suspicaces, flexibles, autònomes, constats i

lluitadores... Ja ha arribat l'hora de revisar el vestuari amb el qual revestim a les persones, més enllà del seu sexe, tenint presents les seves accions.

Han hagut de passar uns quants anys perquè m'adoni de la importància del lloc que va ocupar l'àvia en la història, no tan sols de la família. Va ser una dona empresària, treballadora, autònoma i mare soltera. Si hagués estat una dona jove del segle XXI, s'hagués sentit compresa i recolzada per una gran majoria de dones i homes que hem anat comprenent que el sexe no és determinant i que el lloc que vol ocupar cada un o una de nosaltres no ens ve donat, sinó que l'hem de triar i tenir la valentia d'ocupar-lo. Però, a ella li va tocar el bregar i fer front a un munt de prejudicis i judicis morals, per part de les persones que l'envoltaven, tant veïns i veïnes, com familiars i d'algunes persones que se'n deien amigues.

Avui he pensat en l'àvia, i asseguda al sofà, em miro una telenovel·la, que tot i ser diferent al que ens miràvem plegades, em mostra gairebé el mateix panorama: un prototip de dona *objecte* i home *trasto* que no han evolucionat més enllà de la moda i les paraules anglosaxones col·lades en el seu vocabulari.

Continua existint l'empeny per voler fer-nos creure que el paper i el lloc de moltes dones és divers al que en realitat han ocupat al llarg de molts segles: el de dones coratjoses, treballadores i intel·ligents. El record de ma àvia m'ha donat l'empenta i el coratge per escriure i adonar-me que el seu record i companyia han estat un clar exemple per mi de que la llibertat no és un regal, sinó una conquesta.